

Maria Harju, Jonna Kenttälä & Emma Liikanen

TUNNEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA 2–5- VUOTIAILLA

Varhaiskasvattajien kokemuksia tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5- vuotiailla lapsilla

TUNNEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA 2–5- VUOTIAILLA

Varhaiskasvattajien kokemuksia tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5- vuotiailla lapsilla

Maria Harju, Jonna Kenttälä & Emma
Liikanen
Opinnäytetyö
Syksy 2023
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Maria Harju, Jonna Kenttälä & Emma Liikanen

Opinnäytetyön nimi: Tunnekasvatus varhaiskasvatuksessa 2–5- vuotiailla

Työn ohjaajat: Hannele Ollinen ja Riikka Huttunen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2023

Sivumäärä: 32 + 3 liitettä

Opinnäytetyömme aihe pohjautuu tunnekasvatukseen, sillä se on tärkeä osa lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tunnekasvatus kulkee vahvasti mukana varhaiskasvatuksen arjen jokapäiväisissä toiminnoissa ja tilanteissa. Koemme aiheen merkittäväksi niin yleisesti, kuin myös meille itsellemme tulevina sosiaali-alan ammattilaisina.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa siitä, miten tunnekasvatus toimii osana varhaiskasvatusta yhteistyöpäiväkodissamme varhaiskasvattajien omien kokemusten pohjalta. Lisäksi tavoitteenamme oli selvittää mahdollisia kehitysmahdollisuuksia päiväkodille tunnekasvatuksen toteutumiseen liittyen samalla lisäten omaa oppimistamme ja tietoisuuttamme aiheesta.

Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena tutkimuksena. Tietoperustamme kertoi tunnekasvatuksesta, tunnetaidoista ja varhaiskasvatuksesta. Aineiston keräsimme yksilöteemahaastatteluun yhteistyöpäiväkodin 2–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvattajilta. Ennen haastatteluja toimitimme päiväkodin henkilöstölle saatekirjeen, josta ilmeni tutkimuksemme tarkoitus, tavoitteet, tutkimuseettiset asiat sekä analysointitapa. Haastattelut perustuivat vapaaehtoisuuteen, ja annoimme haastatteltavien kertoa vapaasti omista kokemuksistaan tunnekasvatuksen toteutumiseen liittyen ennalta laatimiemme teemojen pohjalta.

Tutkimuksestamme nousi esille, että tunnekasvatuksen toteuttamiseen on monia eri keinoja, materiaaleista koulutuksiin, kokopäiväpedagogiikan ajatuksesta valmiisiin tuokioihin. Tunnekasvatuksessa erityisen tärkeää oli myös aikuisten malli tunteiden käsittelyssä ja tunnetaidoissa. Johtopäätöksemme opinnäytetyössämme on se, että tunnekasvatuksen toteuttamiseen löytyy monenlaisia keinoja, kaikenlaisille varhaiskasvatusryhmille. Tunnekasvatusta pitäisi myös toteuttaa kokopäiväpedagogisella otteella, jossa aikuisen rooli vaikuttaa suuresti sen toteutumiseen. Kehittämisehdotuksemme tunnekasvatukseen varhaiskasvatuksessa on mahdollisuudet aikuisten tietoisuuden lisäämisessä ja eri varhaiskasvatusyksiköiden tunnekasvatuksen tilan selvittäminen.

Asiasanat: Tunnekasvatus, varhaiskasvatus, tunnetaidot,

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Maria Harju, Jonna Kenttälä & Emma Liikanen
Title of thesis: Emotional education in early childhood education for 2–5-year-olds
Supervisors: Hannele Ollinen & Riikka Huttunen
Term and year when the thesis was submitted: Fall 2023
Number of pages: 32 + 3 appendices

The thesis is based on emotional education in Finnish early childhood education. Emotional education is an important part of children's growth, development, and learning. The topic is significant in general but also for the researcher for their work as professionals in social services. Daycares and other professionals can benefit from the thesis by learning new ways to educate children emotionally or by developing their own work and workplace.

The thesis was produced as qualitative research. The information in the thesis is about childhood education, emotional education, and emotional skills. The material for research was collected from interviewees who work in daycares, by their own agreement to join the research. Results from the thesis show how many ways there are to implement emotional education in daycares and how important the way that the adults act is for development of children's emotional skills.

Keywords: emotional education, early childhood education, emotional skills

SISÄLLYS

SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO.....	6
2 TUNNEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	7
2.1 Varhaiskasvattajat tunnekasvattajina	7
2.2 Tunnetaidot	8
2.3 Tunnekasvatus varhaiskasvatuksessa	10
2.4 2–5-vuotiaiden tunne-elämän kehittyminen	11
3 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	13
4 TOTEUTUS JA ANALYSOINTI.....	15
4.1 Tutkimustapa.....	15
4.2 Teemahaastattelun toteuttaminen	16
4.3 Luotettavuus ja eettisyys	16
4.4 Analysointi	17
5 TULOKSET.....	19
5.1 Tunnekasvatuksen toteutus.....	19
5.2 Menetelmät ja materiaalit tunnekasvatuksessa	20
5.3 Aikuisen malli ja sensitiivinen toiminta.....	21
5.4 Henkilöstön tunnekasvatusosaaminen	22
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	23
6.1 Tunnekasvatuksen toteuttaminen.....	23
6.2 Aikuisen toiminta tunnekasvatuksessa ja tunnekasvatustietoisuus	24
7 POHDINTA.....	26
7.1 Ammatillisen osaamisen kehitys.....	27
LÄHTEET.....	29
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Tunnekasvatus on lapsen tunnetaitojen kehityksen tietoista tukemista. Tunnekasvatus voi näkyä varhaiskasvatuksen arjessa esimerkiksi tunteiden nimeämisen harjoitteluna tai tarinan kautta. Pääasia on, että varhaiskasvattaja saa lapsen ymmärtämään kaikkien tunteiden tärkeyden ja sallittavuuden. Lapset opettelevat tunnistamaan ja käsittelemään tunteitaan jokaisen yksilöllisinä kokemuksina. Tunnekasvatuksen tarkoituksena on tukea lasta tunteiden kanssa. Tämän opinnäytetyön aiheeksi valikoitui tunnekasvatus, koska se on tärkeä osa lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, sekä koskettaa jokaista päivää varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyömme aiheesta on tehty monia muitakin opinnäytetöitä. Esimerkiksi Centria ammattikorkeakoulusta Haapasalo Salla ja Valtonen Marika ovat tehneet opinnäytetyönsä tunnekasvatuksen toteutumisesta 3–5-vuotiaille tutkien tunnekasvatusta yleisesti, yhteistyöpäiväkodin toimintamalleja siihen liittyen, sekä päiväkodin varhaiskasvattajien ajatuksia aiheeseen liittyen. Samaa aihetta on tutkinut opinnäytetyössään myös Uusihauta Julia Vaasan ammattikorkeakoulusta.

Kummankin tutkimuksen tuloksista selvisi, että varhaiskasvattajat pitävät tunnekasvatusta tärkeänä ja olennaisena osana varhaiskasvatuksen arkea. Varhaiskasvattajien mielestä tunnetaidot vaikuttavat lasten minäkuvaan ja kehittyvät lapsen kasvaessa, mutta niiden harjoitteluun tarvitaan aikuisten tukea. Toisaalta varhaiskasvattajat myös toivoisivat enemmän koulutusta aiheesta, jotta voisivat parantaa omaa menetelmäosaamistaan ja tietotasoaan tunnekasvatukseen liittyen. (Haapasalo, Valtonen 2021 20–23; Uusihauta 2021 17–20.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia tunnekasvatuksen toteutumista varhaiskasvattajien kokemuksien perusteella. Tavoitteenamme on oppia, miten ja millaista tunnekasvatus on varhaiskasvatuksessa ja kehittämään valmiuksiamme toteuttaa, havainnoida ja arvioida tunnekasvatusta itse. Tutkimme aihetta laadullisella tutkimuksella haastatteleamalla varhaiskasvattajia yhteistyöpäiväkodistämme. Tutkimuksemme hyödyttää meitä ammattilaisena sosiaaialalla, mutta voi myös auttaa päiväkoteja tai muita ammattilaisia uusien tapojen tai oman toiminnan kehittämistyössä.

2 TUNNEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

2.1 Varhaiskasvattajat tunnekasvattajina

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lasten kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämistä suotuisassa kasvuympäristössä. Tämä tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa samalla tukien heitä kasvatustyössään mahdollistaen heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, vahvistaa lasten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa opittujen tietojen ja taitojen avulla, sekä ehkäistä syrjäytymistä. (Opetushallitus 2022, 14.) Lisäksi sen tulee muun muassa toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriseen perintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, mahdollistaa myönteisiä oppimiskokemuksia, kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmissä sekä tunnistaa lapsen yksilöllinen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukainen tuki lapsen päivähoidon arjessa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§).

Varhaiskasvattajia ovat varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen sosionomit, varhaiskasvatuksen lastenhoitajat, perhepäivähoitajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja päiväkodin johtajat (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 6). Varhaiskasvattajat sekä heidän käsityksensä, uskomuksensa ja tietoisuutensa ovat merkittävässä asemassa lasten sosioemotionaalisten taitojen kehityksen kannalta. Tässä yhteydessä tietoisuudella tarkoitetaan henkilöstön omien tunteiden säätelyn ja kanssasäätelyn tapoja, sekä ymmärrystä lasten tunteiden säätelyprosesseista niin teoreettisesti, kuin käytännönkin tasolla. Tunteiden kanssasäätelyllä tarkoitetaan toimintaa, jossa henkilö, tässä asiayhteydessä lapsi, saa tukea omien tunteidensa säätelyyn säätelytaidoiltaan taitavammalta henkilöltä. Kanssasäätely tukee lasten kehitystä, kun se perustuu sensitiiviseen sekä lapsen tunneviesteihin ja tarpeisiin myönteisesti vastaavaan vuorovaikutukseen. Kanssasäätelyä voidaan toteuttaa esimerkiksi mallintamalla, avustamalla tai ohjaamalla lasta tunnekokemuksiensa sekä -ilmaisujensa säätelmissä. Kanssasäätelyn myötä lapsi oppii tunnistamaan paremmin sekä omia, että toisen tunteita. (Koivuniemi ym. 2021, 269–270.)

2.2 Tunnetaidot

Erilaiset tunteet eli emootiot ovat osa ihmisen jokapäiväistä elämää ja ne ovat mukana kaikessa toiminnassa. Ne voivat olla kielteisiä tai myönteisiä, mutta jokainen ihminen kokee tunteet yksilöllisinä kokemuksina, joten niiden mustavalkoinen jaottelu tai arvottaminen on sen vuoksi haastavaa. Tunteet eivät ole oikeita tai vääriä eivätkä perusteltuja tai perustelemattomia eikä niitä voi pakottaa tai tuottaa suunnitelmallisesti. Ne ovat kuin ajatuksia – ne vain tulevat ja menevät. Niin sanottuja perustunteita ovat esimerkiksi ilo, suru, pelko, viha, inho ja hämmästyminen. Näillä tunteilla on yleensä jokin kohde ja ne koetaan juuri kyseisessä hetkessä. (Opetushallitus 2023a.)

Tunteet sijaitsevat paitsi pään sisällä, myös sydämessä, keuhkoissa, selkärangassa, hartioissa, raajoissa ja lihaksissa ja ne tuntuvat kaikilla aisteilla. Tunteet saavat elimistössä aikaan fysiologisia muutoksia, kuten sykkeen tihentymistä, hikoilua, punastumista, vapinaa tai verenpaineen nousua. Enimmäkseen tunteet myllertävät ajatuksissa, mutta osa niistä näkyy myös ulospäin erilaisten ilmeiden, eleiden, asentojen ja käyttäytymisen myötä. Tällaisia ulkoisesti helposti tunnistettavia tunteita ovat esimerkiksi ilo (hymy, nauru), suru (suupieltä alaspäin vetäytyminen, itku), viha (kulmien kurtistuminen, käsien puuskaan laittaminen, äänen korottaminen). (Opetushallitus 2023a.)

Jos tunteita ei olisi, toimeentulo varsinkin ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa olisi haastavaa. Sosiaaliseen vuorovaikutukseen pystyminen tarkoittaa sitä, että ihmisen pitää pystyä samaistumaan toisen ihmisen asemaan ja pystyä tunnistamaan miltä toisesta tuntuu. (Jalovaara 2005, 38.) Näin ollen tunteilla on siis merkittävä asema ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, ihmiset tarkkailevat toistensa tunteita ja reagoivat niihin (Nurmi ym. 2015, 115).

Tunnetaitoihin kuuluu erilaisten tunteiden havaitseminen, tunnistaminen ja nimeäminen. Tunteiden havainnoiminen on tietynlaista itsetarkkailua, joka vahvistaa ihmisen omaa itsetuntemusta ja tietämystä omista tunteistaan. Tunteiden tiedollisen oppimisen rinnalla tunnetaitoja omaksutaan myös vuorovaikutuksessa sekä yksinkertaisesti tuntemalla tunteet. (Opetushallitus 2023a.)

Tunnetaidot ovat siis omista ja toisten tunteista oppimista, tunnereaktioiden säätelyä sekä kykyä vaikuttaa kommunikaatiossa toisten tunteisiin ja pohtia vaikuttavia tekijöitä tunteiden taustalla. Tunnetaidot kehittyvät jatkuvasti (Mieli.fi. 2023), sillä lasten tunneilmaisu ja kyky tulkita omia ja toisten ihmisten tunteita kehittyvät asteittain muun kehityksen myötä (Nurmi ym. 2015, 115). Jääskisen (2017) mukaan tunnetaitoja ovat:

Taulukko 1. Tunnetaidot prosessina (Jääskinen 2017, 25–46)

Tunteen tunnistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Pohja muiden tunnetaitojen kehittymiselle • Tietoisuutta oman kehon tunne- aistimuksista sekä omasta itsestä • Tunne- aistimusten havainnoimista
Tunteen sietäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Usein vaikein osa tunnetaitoja • Tunteen kannattelua • Kärsivällisyyttä sekä päättävyyttä vaativaa
Tunteen säätely	<ul style="list-style-type: none"> • Tunteen voimakkuuden säätelyä • Tämän oppiminen voi viedä pidemmänkin aikaa • Tunteiden säätelyä voivat tukea esimerkiksi hengitys, kosketus, mielikuvat ja visualisointi, omat ajatuksemme sekä toisen ihmisen läsnäolo ja tuki
Tunteen ilmaiseminen	<ul style="list-style-type: none"> • Onnistuu parhaiten, kun on oppinut tunnistamaan, sietämään ja säätämään tunnetta • Tunnekuohun laannuttua tunne voidaan ilmaista rakentavasti • Ilmaisemisen keinoja ovat tunteen sanoittaminen eli siitä kertominen, luovuus, kehollisuus sekä liike
Tunteen purkaminen ja käsittely	<ul style="list-style-type: none"> • Purkamisella tarkoitetaan tunteen kehosta ulos päästämistä • Käsittelyllä tarkoitetaan tunteen näkyville tuomista eri keinojen avulla

Näitä eri vaiheita voidaan loogisesti kulkea tässä luetellussa järjestyksessä, mutta niiden läpikäyminen voi olla myös edestakaisin hyppelyä. Voimaantuminen voidaan myös kuvata lopullisena tavoitteena tunnetaidoissa eli sillä tarkoitetaan varmuutta toimia elämässä omien tunteiden kanssa. (Jääskinen 2017, 35–46.)

Tunnetaitoja opitaan harjoittelemalla ja varsinkin lapselle tärkeää on aikuisen malli, tuki, ohjaus ja kärsivällisyys. Tunnetaidot lapsilla voivat olla esimerkiksi sitä, että lapsi osaa leikkiä kaverinsa kanssa tai että lapsi osaa hillitä mielihaluaan jonkin tavoitteellisen päämäärän hyväksi. Tunnetaidot

tarkoittavat myös ongelmien ja aggressioiden käsittelykykyä, sekä sietokykyä pettymyksiin. Kyky kohdata ja suvaita ihmisiä on myös tunnetaitoa. (Jalovaara 2005, 96.)

2.3 Tunnekasvatus varhaiskasvatuksessa

Tunnekasvatus on lapsen tunnetaitojen kehityksen tietoista tukemista auttamalla lasta käsittelemään ja kokemaan tunteita. Hänet opetetaan nimeämään tunteita, kerrotaan miksi ne tulevat ja miten niitä säädellään. Kaikki tunteet ovat sallittuja ja tunnekasvatuksessa se kerrotaan myös lapselle. Tunnekasvatuksessa lapselle opetetaan keinoja ja valmiuksia, joilla hän voi rauhoittua kielteisten tunteiden, kuten kiukun tai surun tullessa ja kuinka hän voi vahvistaa myönteisiä tunteita, kuten iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Väestöliitto 2023.) Kasvattajan malli on tunnekasvatuksessa olennaisessa roolissa tunteisiin liittyvissä tilanteissa ja lapselle olisi myös tärkeää tarjota erilaisia keinoja vihan ja suuttumuksen tunteisiin sekä rauhoittumiseen. (Jalovaara 2005, 110.) Myötätunnon ja empatian kokemus on ensiarvoinen lähtökohta kaikkien tunnetaitojen harjoittelemiselle. Lapsen, kuten myös nuoren ja aikuisenkin, tulisi saada tuntea olonsa hyväksytyksi ja rakastetuksi, vaikka tunteiden ja käyttäytymisen säätelyn opettelu olisi vielä puutteellista. (Opetushallitus 2023b.)

Tunnekasvatusta voidaan toteuttaa lapsille esimerkiksi leikkien, satujen sekä kuvien avulla. Leikkiessä lapset pääsevät käyttämään mielikuvitustaan ja kokemaan yhdessä tekemisen iloa. Niiden aikana voi kuitenkin syntyä erimielisyyksiä ja ristiriitoja, mutta samalla harjoitella niiden käsittelyä ja ratkaisua rakentavasti. Lapset voivat käsitellä tunteitaan leikin kautta, esimerkiksi tuomalla leikkeihin omassa elämässä tapahtuvia asioita ja käymällä sitä läpi leikissä. (Opetushallitus 2022.)

Satujen ja kuvien kautta lapset voivat käsitellä tunteita etäältä niissä esiintyvien hahmojen kautta. Sadutuksella lapset voivat itse vaikuttaa sadun suuntaan ja kokea näin osallisuutta. (Marjamäki, ym. 2016, 15.)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsella on oikeus käsitellä tunteitaan ja ristiriitoja, sekä ilmaista itseään ja tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on (Opetushallitus 2022). Varhaiskasvatuksessa ryhmässä lapsi pääsee harjoittelemaan tunnetaitojaan. Aikuisten tulee antaa lapsille mahdollisuus harjoitella ryhmässä toimimista ja tunteiden ilmaisua, mutta heillä on velvollisuus puuttua tilanteeseen tarvittaessa. Varhaiskasvatus on turvallinen ympäristö, missä lapsi

pääsee neuvottelemaan, voittamaan, häviämään, kestämaan pettymyksiä, tekemään kompromisseja ja vuorottelemaan. Näissä tilanteissa aikuinen voi auttaa lasta selviämään ja harjoittelemaan uusia tunnetaitoja. Lasten tunteista täytyy huomioida niiden yksilöllisyys, laajuus ja ympäristön vaikutus. Varhaiskasvatuksessa käytettäviä tunnekasvatuksen harjoituksia voivat olla esimerkiksi roolileikit, palkkiosysteemit (esimerkiksi tarrat) ja kehoarjoitukset, kuten esimerkiksi tunteiden aistimiskohdan osoittaminen piirretystä kehokuvasta. (Opetushallitus 2023b.)

Pienet lapset eivät välttämättä osaa hallita vielä tunteenpurkauksiaan, jolloin kasvattajan on tärkeää opettaa lapselle, että kaikki tunteet ovat sallittuja, mutta niiden seurauksena ei ole sallittua tehdä mitä tahansa. Tunteet eivät itsessään vahingoita, mutta hallitsematon käytös niiden seurauksena voi vahingoittaa. Myös varhaiskasvatuksessa kaikkia tunteita tulee saada ilmaista ja kertoa esimerkiksi sanallisesti olevansa vihainen, mutta käsitellä tunnetta rakentavasti. Kasvattajat opettavat lapsille tunteiden käsittelyä. Jos kasvattaja kieltää lapsen negatiiviset tunteet, voi lapsi kokea niistä syyllisyyttä, vaikka kyseessä onkin normaali reaktio. (Koivunen & Lehtinen 2015, 143.)

2.4 2–5-vuotiaiden tunne-elämän kehittyminen

Kaksivuotiaana lapsi on niin sanotusti ensimmäisessä itsenäistymisiässään eli uhmaiässä. Tällöin useimmilla lapsilla oman tahdon ja persoonan kehittyminen vahvistuu sekä ymmärrys omista kyvyistä selkeytyy. Lapsi voi reagoida hyvin voimakkain tuntein tilanteissa, joissa häntä rajoitetaan tai mikäli hänen oma osaamisensa on rajallista. Suurien tunteiden hallitseminen, sanoittaminen ja kuvaileminen on vielä hyvin vaikeaa, joten turhautuminen ilmenee usein esimerkiksi huutamisella, sätkimisellä, lattialle heittäytymisenä, tavaroiden paiskomisena tai muiden, kuten omien vanhempien, haukkumisella. Tunnemyllerryksen vallassa oleva lapsi tarvitsee rinnalleen turvallisen aikuisen. (MLL 2023a.)

Yli kaksivuotiaan lapsen emotionaalinen kehitys on nopeaa. Lapsen kyky kuvitella toisen ihmisen tunne- ja olotilaa sekä aikomuksia vahvistuu. Kehityksen mukaisesti tässä iässä lapsi osaa kiusata toista, ilmeten esimerkiksi lyömisellä. Aikuisella on tärkeä rooli asettaa rajat lapselle, ja hänen on tuotava esiin, että kyseinen käytös ei ole hyväksyttävää. Kiusaamisen lisäksi lapsi osaa kuitenkin jo myös lohduttaa toista. Empatiataitojen kehittyessä hän oppii aktiivisia interventioita toisen ihmisen lohduttamiseksi yhä enenevässä määrin. (Pihlaja 2018, 146.)

Kolmevuotiaana lapsi saattaa yhä elää vahvaa uhma- ja tahtoikää. Tämä vaihe on tärkeä niin oman tahdon kuin tunteidenkin ilmaisun ja säätelyn harjoittelussa. Lapsen tunne- elämää ja -taitoja kehittää kasvattajan pyrkimys ymmärtää ja opettaa lasta niiden kanssa. Lapsen on tärkeää saada jakaa vaikeitakin tunteita yhdessä kasvattajan kanssa sekä tuntea itsensä hyväksytyksi ja rakastetuksi niistä huolimatta. (MLL 2023b.)

Neljävuotiaana lapsi osaa jo ilmaista useita eri tunteita sekä kykenee ymmärtämään muiden tunteita. Yleinen käyttäytyminen muuttuu enemmän itsenäiseksi sekä voimakastahtoisemmaksi, ja lapsi omaksuu jo erilaisia käyttäytymismalleja esimerkiksi vanhemmilta tai muilta läheisiltä aikuisilta. Tässä iässä lapsi voi alkaa herkemmin käyttäytyä muita kohtaan viisastelevasti, jopa röyhkeästi, sekä ristiriidat leikkitovereiden kanssa yleistyvät. (Sharma 2022, 72.)

Noin viisivuotiaana lapsi osaa tunnistaa ja nimetä useita tunteita, kuten pelon, surun, ilon tai ujouden. Tässä iässä lapsi myös osaa jo hyödyntää omia tunteitaan, huijata niillä muita ihmisiä (Pihlaja 2018, 145.) sekä esimerkiksi piilottaa ja mukauttaa niitä. Lapsi ymmärtää jo syy-seuraussuhteita ja yleinen käyttäytyminen muuttuu kontrolloidummaksi ja yhä itsenäisemmäksi. Tässä iässä myös ymmärrys oikeasta ja väärästä sekä sopivasta ja epäsovivasta käytöksestä lisääntyy. (Sharma 2022, 78.)

3 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS

Tutkimuksella on aina oltava jokin tarkoitus tai tehtävä, joka ohjaa tutkimukseen liittyviä valintoja. Tutkimuksemme tarkoituksena oli tehdä laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus siitä, miten tutkimuskohteessamme toteutetaan tutkimuksen aiheena olevaa toimintaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 137–139.) Tutkimuskysymyksemme on ”Millaisia kokemuksia varhaiskasvattajilla on tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5-vuotiailla lapsilla?”. Tutkimuskysymyksen pohjalta tavoitteenamme oli saada kokemuksia siitä, miten varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat tunnekasvatuksen omassa päiväkodissaan.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa tutkimustietoa päiväkodin varhaiskasvattajien kokemuksista tunnekasvatuksen toteutumisesta varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksenamme oli saada tietoa siitä, miten tunnekasvatus toimii osana varhaiskasvatusta, varhaiskasvattajien omien kokemusten pohjalta. Tavoitteenamme oli myös selvittää mahdollisia kehitysmahdollisuuksia päiväkodille heidän tunnekasvatuksensa toteutumiseen samalla lisäten omaa oppimistamme ja tietoisuuttamme aiheesta. Tutkimuksemme tarkoitus ei ollut yleistävä, vaan tutkimme yhden päiväkodin tilannetta, jolloin tulokset voidaan yhdistää vain tutkimuksen kohteena olevaan paikkaan.

Opinnäytetyön oppimistavoitteiden tulee perustua sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetensseihin. Tässä opinnäytetyössä tavoitteemme muodostuivat seuraavien kompetenssien pohjalta: Asiakastyön osaamisen kompetenssi, eettisen osaamisen kompetenssi sekä tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kompetenssi. Seuraavissa kappaleissa avaamme näitä oppimistavoitteita tarkemmin.

Asiakastyön osaamisen kompetenssiin kuuluu luonnollisesti asiakkaan, eli tässä tapauksessa lapsen, kanssa työskentely sekä tilanteeseen sopivat työskentelytavat tunnekasvatukseen liittyen. Syvennämme tavoitteellisesti omaa oppimistamme ja tietämystämme päiväkodin henkilökunnan kokemusten kautta. Tunnekasvatus on osa varhaiskasvatusta ja näin ollen myös merkittävä osa asiakastyötä. Tavoitteenamme oli saada tietoa siitä, miten tunnetaitoja ja -kasvatusta voidaan toteuttaa lapsille sekä myös ymmärtää, millaisena varhaiskasvattajat näkevät tunnekasvatuksen ja sen toteuttamisen varhaiskasvatuksessa. Tarkoituksenamme oli myös selvittää, millaiseksi varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat oman roolinsa tunnekasvatuksen onnistumisessa. (Arene 2023.)

Sosiaalialan eettisen osaamisen kompetenssi kuuluu oppimistavoitteisiimme, sillä tunnekasvatukseen, kuten myös koko varhaiskasvatukseen itsessään, liittyy vahvasti eettisen osaamisen periaatteet. Tavoitteenamme oli oppia siitä, miten tunnekasvatusta toteutetaan yhdenvertaisesti kaikille lapsille, riippumatta esimerkiksi tuen tarpeista. Oppimistavoitteenamme oli myös oppia miten ja missä tilanteissa tunnekasvatusta voi toteuttaa, ja kuinka paljon suunnitellussa toiminnassa on joustovaraa, pitäen mielessä kaikkien lasten yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen tunnekasvatuksen. (Arene 2023.)

Opinnäytetyöllämme tuotamme ja tulkitsemme oman tutkimuksen aiheestamme, jonka perusteella myös päiväkodin oma kehitystyö voisi olla mahdollista. Opinnäytetyömme on siis laadullinen tutkimus, jonka suunnitteleminen, toteuttaminen ja raportointi tuo mukaan myös kompetenssin tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen oppimisen alueisiimme. Oman oppimisen lisääminen tunnekasvatuksesta varhaiskasvatuksessa tutkimuksen kautta oli yksi tavoitteistamme opinnäytetyötä tehdessämme. Opinnäytetyömme tutkimus lisää myös yleistä tutkimustietoa tunnekasvatuksesta varhaiskasvatuksessa. (Arene 2023.)

4 TOTEUTUS JA ANALYSOINTI

4.1 Tutkimustapa

Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista kohteen tutkimista ja todellisen elämän kuvaamista ja pyrkimyksenä olisi löytää tai tuoda esille tosiasioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161). Laadullinen tutkimus sopi tutkimustavaksemme, sillä tavoitteenamme oli selvittää ihmisten kokemuksia heidän itsensä vapaasti kertomana ja analysoida niitä saadaksemme tietoa tunnekasvatuksen toteutumisesta kyseisessä päiväkodissa. Tutkimus toteutettiin kohdepäiväkodissa vuonna 2023 loka- ja marraskuun aikana.

Tutkimuksemme aiheena on varhaiskasvattajien kokemukset tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5-vuotiailla lapsilla, joten haastattelimme tutkimuksen aineiston keruussa eli teemahaastattelussa varhaiskasvatuksen työntekijöitä nimenomaan päiväryhmistä, joissa ainakin suurin osa lapsista on tämän ikäisiä, jotta tutkimuksen aihe ja aineisto kohtaisivat. Koska tutkimus toteutettiin yhteen päiväkotiin, aineiston ei tarvinnut olla kovin suuri saadaksemme tietoa päiväkodin toiminnasta, jolloin muutama haastateltava riittää tilanteen yleisessä tutkimuksessa.

Toteutimme aineiston keruun yksilöteemahaastatteluina. Teemahaastattelussa haastattelun teemat ovat tutkijan tiedossa, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa aikaa ja muotoa, milloin ja miten niitä kysytään. Teemahaastattelu sopi aiheemme tutkimiseen, sillä tarkoituksenamme oli kuulla varhaiskasvatuksen työntekijöiltä heidän omia mielipiteitään ja kokemuksiaan. Tämän lisäksi haastattelu-tilanne oli avoin, jossa he saivat kertoa teemaan liittyvistä asioista ilman tutkijan suurempaa johdusta mahdollisesti edesauttaen meitä kuulemaan erilaisia näkökulmia haastateltaviltamme. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208–209.) Vaikka ryhmähaastattelu voisi olla myös toimiva tutkimuksessamme, pidimme yksilöteemahaastattelut, jotta haastateltavilla työntekijöillä oli aikaa vastata ja miettiä omia vastauksiaan tiukasta päiväkodin aikataulusta huolimatta. Toimitimme päiväkodille ja sen henkilöstölle ennen haastatteluja saatekirjeen, jossa kerroimme opinnäytetyömme toteutuksesta siinä päiväkodissa ja mitä siihen sisältyi (Liite 1).

4.2 Teemahaastattelun toteuttaminen

Teemahaastattelumme noudatti seuraavanlaisia teemoja: Teema 1. Tunnekasvatuksen toteuttaminen ja käytännöt, teema 2. Aikuisen rooli tunnekasvattajana sekä tietämys aiheesta.

Teema 1. muodostui tutkimuksemme päätarkoituksesta eli siitä, millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on tunnekasvatuksesta sekä sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja toteutumisesta 2–5- vuotiailla lapsilla. Teema oli meille tärkeä myös sen vuoksi, että lapsella on oikeus tunnekasvatukseen varhaiskasvatuksessa (Opetushallitus 2022). Tunnekasvatusta voidaan toteuttaa lapsille esimerkiksi leikkien, satujen sekä kuvien avulla (Opetushallitus 2022), joten kuuleminen sen toteutumisesta on tärkeää myös tutkimuksemme kannalta.

Teema 2. muodostui tarpeesta tietää minkälaisena aikuiset näkevät oman esimerkkinsä merkityksen tunnekasvattajina ja siitä, miten aikuisen pitäisi myös olla tietoinen tunnekasvatuksen vaikutuksista lapsen kehityksessä. Aikuisen rooli on erittäin tärkeä lapsen tunnekasvatuksessa, sillä tunnetaitoja opitaan valtaosin aikuisen mallin kautta (Jalovaara 2005, 96,110). Aikuisen rooli kansasäätelijänä tukee myös lapsen kehitystä sen perustuessa sensitiiviseen ja lapsen tunneviesteihin myönteisesti vastaavaan vuorovaikutukseen (Koivuniemi ym. 2021, 269–270).

4.3 Luotettavuus ja eettisyys

”Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita ovat eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto” (TENK 2023). Tutkimuksemme noudatti näitä peruseriaatteita sekä noudatimme myös TENK:in hyviä tieteellisiä menettelytapoja, joista suurimpana huomiona otimme huomioon eettisyyden eli huolehdimme mahdolliset luvat ja suostumukset ennen tutkimusaineiston keruuta ja varmistimme ettei tutkimuksemme vaaranna tutkittavien turvallisuutta anonymisoinnilla ja osoitimme arvostusta kaikkia tutkimukseen liittyviä henkilöitä kohtaan (TENK 2023).

Tutkimuksen aineiston sovitimme vain tutkittavan päiväkodin tunnekasvatuksen tilan selvittämiseen, eikä aineistoa voida yleistää muihin varhaiskasvatuksen yksiköihin. Aineiston luotettavuus riippuu haastateltavien omasta kokemuksesta, ja siitä miten he sen havainnoivat ja toteuttavat.

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää päiväkodin nykytilannetta tunnekasvatuksen osalta, johon saimme sisältöä tutkimuksen aineistosta eli haastatteluista, mutta mahdollisesti tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää päiväkodin omassa kehittämistyössä, mikäli päiväkotini niin haluaa. Tutkimuksen tekijöille tärkeintä oli ja on oman oppimisen kehitys sekä oman tiedon lisääminen asiasta.

Toteutimme tutkimuksemme haastatteluina, jotka olivat anonyymejä, eikä niistä tullut selville henkilötietoja haastateltavista. Nauhoitimme haastattelut ainoastaan tutkimuksen aineiston analysointia varten ja hävitimme nauhoitukset aineiston litteroinnin ja analysoinnin jälkeen. Mikäli haastatteluissa selvisi anonyymisyyttä mahdollisesti rikkovia asioita tai ajatuksia, käytimme niitä analysoinnissa mahdollisimman yleistävästi.

Ennen tutkimuksen toteuttamista jaoimme päiväkodin varhaiskasvatushenkilökunnalle sähköisesti saatekirjeen (Liite 1), jossa kerroimme tutkimuksemme aiheesta, tarkoituksesta ja siitä mihin kaikkien tutkimuksen aineistoa eli heiltä saatavaa haastattelumateriaalia tulnaisiin käyttämään. Mainitsimme siinä myös tutkimuksen anonymisointiin liittyvät seikat sekä tietoa haastateltavien oikeuksista. Haastateltavilla oli kuitenkin aina oikeus olla osallistumatta, vaikka haastattelun keskenkin, jolloin kaikki saatu aineisto hävitetään. Haastattelu oli vapaaehtoinen ja ketään ei ollut veloitettu suostumaan haastatteluun. Haastateltavien ei tarvinnut pystyä vastaamaan kaikkiin kysymyksiimme, vaan kaikki mahdolliset vastaukset, joita saimme ovat riittävää aineistoa tutkimuksellemme. Tutkimuksen toteuttamista varten olimme myös luoneet tietosuojainfolomakkeen, josta käy ilmi mitä henkilötietoja tutkimuksessamme kerätään haastateltavilta eli siis tässä tutkimuksessa haastateltavan ääntä (Liite 3). Haimme tutkimusluvan yhteistyöpäiväkodin paikkakunnan varhaiskasvatusjohtajalta.

4.4 Analysointi

Analysoimme haastatteluista saamamme aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston analysointi etenee muutamien vaiheiden perusteella. Ensin tapahtuu aineiston keruu sekä sen auki kirjoittaminen ja aineiston läpilukeminen. Sitten alkuperäisaineisto pelkistetään eli redusoidaan, jättämällä pois kaikki tutkimukselle epäolennainen aineisto etsimällä aineistosta tutkimuskysymykseen ja teemahaastattelun aiheisiin liittyvää aineistoa.

Pelkistetyt ilmaukset kerätään allekkain ja aineistolle tehdään ryhmittely eli klusterointi eli samantyyppiset vastaukset ryhmitellään alaluokkiin ja nimetään sisältöä kuvaavalla nimellä. Ryhmittelyssä luodaan pohja tutkimuksen perusrakenteelle. Sen jälkeen aineisto abstrahoidaan eli käsitteellistetään, eli otetaan erilleen olennainen tieto tutkimuksen kannalta ja sen perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Käsitteellistämässä edetään niin pitkälle yhdistelemällä luokkia kuin se on aineiston sisällön kautta mahdollista. Sisällönanalyyssissä yhdistellään käsitteitä, joista saadaan näin vastaus tutkimustehtävään ja tutkija pyrkii lopputuloksista tekemään johtopäätöksiä siitä mitä ne merkitsevät haastateltavalle ja miten ne vastaavat tutkimuskysymykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127.)

Aloitimme aineiston analysoinnin ensiksi litteroimalla aineistomme nauhoitusten perusteella. Sen jälkeen kävimme aineiston läpi teemahaastattelun rungon kysymysten pohjalta ja ryhmittelimme suoraan aineistossa ylös nousseet asiat näiden alle. Keräsimme aineistosta suoria lainauksia teemahaastattelun kysymyksiin liittyen, jotka muutimme sitten pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Teimme siis klusteroinnin eli ryhmittelyn jo aineiston läpikäymisvaiheessa, koska pystyimme keräämään litteoidusta aineistosta asioita suoraan teemahaastattelun rungon kysymyksiin alle, joista muotoilimme uusia ryhmänimiä. Tämän jälkeen käsitteellitimme aineistomme eri kategorioihin liittyen tutkimuskysymykseemme eli tunnekasvatuksen toteuttamisen kokemuksiin. Käsitteinä esille nousi esimerkiksi toimintatapoihin ja aikuisen malliin liittyviä asioita. Lopuista käsitteistä ja analysoinnin tuloksista lisää seuraavassa kappaleessa.

5 TULOKSET

Tutkimuksessa nousi esille muutamia keskeisiä käsitteitä haastateltavien kokemuksista tunnekasvatuksen toteutumiseen liittyen. Näitä ovat tunnekasvatuksen toteutus ja siihen liittyvät toimintatavat, tunnekasvatuksessa käytettävät menetelmät ja materiaalit, aikuisen malli ja sensitiivinen toiminta sekä henkilöstön tunnekasvatusosaaminen. Yleisesti tunnekasvatus koettiin tärkeänä lapsen kasvun ja kehityksen suhteen sekä myös lapsen tulevaisuuden kannalta, esimerkiksi liittyen sosiialisiin suhteisiin ja yleisesti jopa syrjäytymisen ehkäisyyn nuoruudessa.

5.1 Tunnekasvatuksen toteutus

Haastatteluista tuli esille se, miten paljon eri tapoja tunnekasvatuksen toteutumiseen on. Kaikista haastatteluista nousi vahvasti esille tunnekasvatuksen läsnäolo laajasti varhaiskasvatuksen arjessa. Lasten kanssa tulee jutella tunteista jokapäiväisissä arjen tilanteissa, leikkien, toimintojen ja siirtymisvaiheiden lomassa. Toteutusta voi olla suunniteltu tuokio tai yksittäinen tapahtuma päivän keskellä, joka alkaa joko lapsen tai aikuisen aloitteesta. Tunnekasvatuksen toteutuksessa haastateltavien mukaan käytetään erilaisia kirjoja, satuja ja lauluja. Yksi haastateltavista nosti esiin myös rentoutumisharjoitusten merkityksen. Niiden tarkoituksena ja tavoitteena olisi saada lapsi huomaamaan konkreettisesti ero voimakkaan tunnemyllerryksen, kuten kiukun, sekä rentoutuneena olemisen välillä. Haastateltavat pitivät tunnekasvatusta osana kokopäiväpedagogiikkaa.

”Tunnekasvatusta ihan tiettenkin niissä arjen tilanteissa mitä tulee vastaan lasten kanssa, nii jutellaan niistä tunteista.”

Haastateltavien omasta kokemuksesta tunnekasvatus on erilaista joka ryhmällä ja siihen liittyvää toimintaa muotoillaan ryhmän ja ryhmän ikätason mukaan. Kuitenkin kaikissa haastatteluissa tuli esille, miten tunnekasvatus aloitetaan yleensä tunteiden nimeämisestä ja tunnistamisesta. Myös pienryhmätoiminta mainittiin hyvänä vaihtoehtona toiminnassa.

”Vaikka valmis sabluuna johonkin tiettyyn nii sitä tarvii aina jollain tavalla aina soveltaa vähäsen.”

Tunnekasvatuksen toteutuksessa tärkeää haastateltavien mukaan on aikuisen asenne, lapsen mahdollisuuden tunteiden käsittelemiseen ja kokemiseen ja tunnekasvatuksen tai tunnerikkaiden tilanteiden ennakointi. Tunnekasvatuksessa voidaan myös haastattelujen perusteella toimia sen mukaan mikä olisi siinä ryhmässä juuri ajankohtaista. Tunnekasvatuksen toteutuksessa voidaan myös hyödyntää erilaisia menetelmiä ja materiaaleja, joista lukee lisää seuraavassa luvussa.

Yhdessä haastattelussa mainittiin myös siitä, miten positiivista pedagogiikkaa ja lapsen itsesäätelytaitojen opettelua tehdään tunnekasvatuksen kanssa yhdessä yhtä aikaa. Haastateltava kuvaili ajatusta positiivisesta pedagogiikasta siten, että lähtökohtaisesti lapselle opetetaan positiivinen malli negatiivisen sijaan. Esimerkkinä hän kertoi sen, että vältettäisiin näyttämästä lapselle ”ei saa lyödä”- kuvaa, koska negatiivinen kuva voi jäädä lapsella herkemmin mieleen ja aiheuttaa mahdollisesti ei- toivottua käytöstä voimakkaan tunteen vallassa.

5.2 Menetelmät ja materiaalit tunnekasvatuksessa

Tutkimuksen perusteella nousi esiin useita eri menetelmiä ja materiaaleja, joita haastateltavat ovat käyttäneet työssään. Tunnekasvatuksen menetelminä vastauksista ilmeni erilaiset tuokiot, leikit, laulut, kirjat sekä musiikkimaalaus. Haastateltavat kertoivat esimerkiksi kirjoihin sekä arjen eri tilanteisiin liittyvän lapsen ja aikuisen välisen juttelun merkityksestä. Näissä juttelutilanteissa aikuinen voi nimetä ja sanoittaa erilaisia tunteita lapselle, sekä käydä yhdessä lapsen tai lapsien kanssa erilaisia keinoja kyseisten tunteiden käsittelemiseen tai niiden kanssa toimimiseen.

Hyviksi ja toimiviksi havaittuja tunnekasvatusmateriaaleja olivat haastateltavien mielestä muun muassa Vahvuusvaris, Pienin askelin- materiaali, Suomen Ladun Tunteet hukassa- materiaali, Mielenterveysseuran Mielipöytäteatterihahmot, Kiukkuleijonakirja sekä Piki- tuokiot ja niihin liittyvät satukirjat ja tehtävät.

5.3 Aikuisen malli ja sensitiivinen toiminta

Haastattelussa nousi myös esille erilaisia asioita aikuisen toimintaan liittyen. Haastateltavien mukaan aikuisella on tärkeä rooli tunnekasvatuksessa, sillä aikuisen oma toiminta vaikuttaa suuresti myös tunnekasvatuksen toteutumiseen. Aikuisen rooli koettiin tärkeäksi niin toiminnassa, kuin yleisessä varhaiskasvatusilmapiirissä tunnekasvatuksen osalta. Yhden haastateltavan kokemuksen mukaan aikuisen tulisi olla tukemassa lasta erilaisten tunteiden käsittelyssä sekä niiden tunnistamisessa ja nimeämisessä. Yhden haastateltavan mukaan aikuinen voi olla leikeissäkin mukana sanoittamassa lapsen tunteita

”Leikeissäkin aikuinen voi sanottaa ja antaa niille tunteille nimiä, että minusta näyttää siltä, että sä innostuit tästä pelistä – – olis niin tärkeä muistaa aina sanoa, että minusta näyttää siltä että, silloin ei kumota sitä lapsen tunnetta, että se lapsi itse voi myös määritellä sitä omaa tunnettaan.”

Haastattelujen mukaan aikuisen täytyy olla ainakin rauhallinen, kärsivällinen ja sensitiivinen sekä koko varhaiskasvatustoiminnassa että tunnekasvatukseen liittyvässä toiminnassa. Haastateltavat pitivät tärkeänä sitä, että aikuinen pitää mielessä omat tunteensa ja oman tunteiden ulostuonin, sillä lapset huomaavat ja aistivat herkästi aikuisenkin tunteita erilaisissa tilanteissa, kuten ihan perustoiminnassa ja tunnekasvatukselle varatuissa ajoissa. Kuten aikaisemmin tuloksista nousi esille tunnekasvatuksen kokopäiväpedagogiikan ajatus, aikuisenkin pitää haastattelujen aineistojen perusteella näyttää tunteitansa lapsia ajatellen. Aikuisen täytyy olla myös sensitiivinen lapsen tunteille ja haastattelujen perusteella tulikin tärkeänä esille se, miten lapsen tunnetta ei saa vähätellä tai mitätöidä, vaan päinvastoin lasta täytyy tukea tunteen käsitlemisessä eikä jättää lasta yksin tunteen kanssa.

Haastatteluissa tuli myös esille selvästi, kuinka paljon turvallisen kokonaisvaltaisen varhaiskasvatustyöympäristön luominen vaikuttaa tunnekasvatukseen ja lasten tunnekokemuksiin. Lapset pystyvät aistimaan ”vaarallisen” ympäristön, jolloin lapsen tunnetaitojen kehittyminen voi olla haastavaa. Haastatteluissa mainittiin myös, miten aikuisen on tärkeä ennakoida tilanteita tunteisiin liittyen, esimerkiksi pystymään ennakoimaan miten lapsen käytös ja tunteet voivat tietyissä tilanteissa muuttua ja olla valmis tukemaan lapsen tunteita.

5.4 Henkilöstön tunnekasvatusosaaminen

Kaikki haastateltavamme pitivät jonkinlaista tietoa tai koulutusta tunnekasvatuksesta tärkeänä. Aineistossa nousi esille myös kokemus siitä, miten ryhmän toiminnan kannalta olisi tarve olla monella ryhmän varhaiskasvattajalla samoja koulutuksia tai samaa tietoa,

” -- koska silloin tavallaan aikuiset puhuu sitä samaa kieltä.”

Aikuisten yhteistyö tunnekasvatuksen toteuttamisessa koettiin myös tärkeäksi

”Se on tosi tärkeätä, että aikuiset puhuu keskenään tiimissä että, mikä on se tavoite nyt mihin me nyt pyritään ja mitkä on ne keinot, et silloin se on tämmöistä yhdensuuntaista se aikuisten toiminta.”

Kaikissa haastatteluissa nousi esille, miten olisi hyvä, että kaikilla varhaiskasvattajilla olisi iänmukaista tietoa lapsista ja lasten tunne-elämästä tässä iässä, sillä lapsen iänmukainen tuntemus auttaa sekä lapsen tunteiden ymmärtämisessä että tunteiden tukemisessa. Haastatteluissa nousi esille myös kokemustietoa eri koulutuksista ja kuinka paljon ne on myös auttaneet varhaiskasvattajaa toteuttamaan eri tunnekasvatusmateriaaleja paremmin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tavoitteenamme tässä tutkimuksessa oli saada tietoa tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5-vuotiailla lapsilla yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvattajien kokemusten pohjalta. Tuloksista ilmeni yksimielisesti aiheen tärkeys, jonka lisäksi haastateltavat toivat esiin konkreettisia menetelmiä ja materiaaleja. Tulosten perusteella keskeinen johtopäätöksemme on se, että tunnekasvatuksen toteutumiseen ja toteuttamiseen liittyvät olennaisesti erilaiset toimintatavat, menetelmät, hyödynnettävä materiaali sekä varhaiskasvattajien toiminta ja tunnekasvatusosaaminen.

6.1 Tunnekasvatuksen toteuttaminen

Tunnekasvatusta voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Sitä voidaan toteuttaa erilaisilla ennakoon suunnitelluilla tuokioilla mutta myös osana kokopäiväpedagogiikkaa. Kokopäiväpedagogiikalla nimensä mukaisesti tarkoitetaan pedagogisen ja suunnitellun toiminnan sisältymistä koko varhaiskasvatuspäivään ja sen eri vaiheisiin esim. ruokailuihin, siirtymiin ja lepohetkiin (Lämsä 2021, 79). Kokoaikainen tunnekasvatus luo lapsille turvaa näyttää tunteitaan ja tukea tunnetaitojen opettelussa.

Tunnekasvatusta sovelletaan aina hieman lapsesta tai lapsiryhmästä riippuen. Varhaiskasvattajan tulee huomioida lasten ikätaso sekä lapsiryhmän olemus. Tuloksistamme kuitenkin selvisi, miten tunnetaitojen opettelu aloitetaan yleensä tunteiden tunnistamisesta, ja miten tärkeää on sanoittaa lapsen tunteita ja olla vähättelemättä niitä. Katajamäki ja Nieppola (2020) saivat tutkimuksessaan selville, että tunnekasvatuksen tärkeänä osana on yksilön tunteiden kohtaaminen, nimeäminen ja hyväksyminen, ja se, miten hyödyllisiä kaikki tunteet ovat, joka vastaa oman tutkimuksemme tuloksia. On tärkeää, että tunnekasvatusta toteutetaan mahdollisimman paljon lapsiryhmän vahvuuksien tai heikkouksien mukaan. Tuloksistamme selvisi, miten tunnekasvatusta voidaan toteuttaa sekä kokopäiväisesti että tarpeen mukaan, jos varhaiskasvattajana tunnistaa tarpeen harjoitella tunnetaitoja lasten kanssa. Huttusen ja Mannisen (2020) tutkimuksesta selvisi myös samankaltaisia tuloksia liittyen siihen, että tunnekasvatusta on järjestetty spontaanisti kuten myös etukäteen suunnitelluissa tilanteissa.

Tunnekasvatuksen toteuttamisessa voidaan hyödyntää erilaisia menetelmiä ja materiaaleja. Sitä voidaan toteuttaa esimerkiksi leikkien, laulujen, kuvien ja satujen avulla. Tunnekasvatukseen on luotu ja luodaan jatkuvasti paljon materiaaleja ja menetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi tutkimuksessakin ylös nousseet Pienin askelin-materiaalit, Vahvuusvaris ja Tunteet Hukassa- materiaalit. Katajamäen ja Nieppolan (2020) tutkimuksessa nousee esille, miten hyödyllisiksi erilaiset materiaalit koetaan, koska niiden avulla on helppo konkretisoida asioita ja lähestyä tunteita. Koska tunnetaitoja opitaan tekemällä ja harjoittelemalla, on tärkeää, että tunnekasvatukseen löytyy monenlaisia materiaaleja. Tunnekasvatusmateriaaleja on mahdollista saada monista eri paikoista, yleensä varhaiskasvatussyksiköillä on valmiina jo jotain materiaaleja, mutta niitä voi ostaa esimerkiksi nettikaupoista. Erilaisia tunnekasvatukseen liittyviä materiaaleja löytyy myös valmiina ilmaiseksi internetistä. Tutkimuksemme tulokset vastaavat Huttusen ja Mannisen (2020) tuloksia materiaalien monipuolisuudesta ja paljoudesta.

6.2 Aikuisen toiminta tunnekasvatuksessa ja tunnekasvatustietoisuus

Keskeistä tunnekasvatuksessa menetelmien ja materiaalien ohella on varhaiskasvattajan oma toiminta sekä hänen näyttämä malli. Katajamäen ja Nieppolan (2020) tutkimuksessa tuli esille aikuisen omat tunnetaidot, tilanteissa kun omat tunteet ja tunne-elämän haastavuudet voivat myös vaikuttaa varhaiskasvattajan tunnekasvatukseen. Kasvattajilta edellytetään ammattitaitoa, sekä kykyä havaita lasten tunnetiloja ja muokata omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Herkkyys ja taito tunnistaa pedagogisia mahdollisuuksia eri varhaiskasvatusarjen tilanteissa on tärkeä osa tunnekasvatusosaamista. (Opetushallitus 2022, 42.)

Martikainen & Oikarinen (2021) tutkimuksessaan nostavat tärkeäksi huomioksi aikuisen vallan sekä käyttäytymisen. Aikuisen roolin tulisi kontrolloijan sijaan olla lasten tunteiden sensitiivinen tarkkailija, sanoittaja ja kanssasäätelijä. Sensitiivisyys nousi myös esiin meidän opinnäytetyömme tutkimustuloksista. Aikuisella on tärkeä rooli auttaa lasta käsittelemään erilaisia tunteita väheksymättä tai mitätöimättä niitä. Tuloksistamme selvisi myös, miten aikuisen pitäisi hyväksyä lapsen tunteet ja olla tietoinen siitä, että välillä on huonojakin tunteita. Katajamäen ja Nieppolan (2020) tutkimuksen tulokset vastaavat tutkimuksemme tuloksia tunteiden hyväksymiseen liittyen. Tunnekasvattajan esimerkki siitä, miten kaikista tunteista voi puhua, on tärkeää luomaan hyvää ilmapiiriä tunnekasvatukselle.

Niin ikään Koivuniemen ym. (2021) tutkimuksessa korostui aikuisen tuen merkitys tunteiden säätelyssä nimeämisessä ja sanoittamisessa sekä eri tilanteissa keskustelemisen tärkeys. Vähemmälle painotukselle tuloksissa jäivät oppimisympäristöön, ilmapiiriin ja resursseihin liittyvät tekijät. Koivuniemi ym. kuitenkin nostavat aikuisen tuen näkökulman kapea-alaisuuden huomionarvoiseksi seikaksi, sillä haastateltavat kuvailivat tukea pitkälti vain yleisellä tasolla, jonka lisäksi erityisesti erilaisten tuen tapojen käsittely jäi hyvin yksipuoliseksi.

Tuloksista tuli esille miten tärkeänä varhaiskasvattajien vähintään jonkinlaista tietämystä tai koulutusta tunnekasvatukseen liittyen pidettiin. Tulosten perusteella ihanteellista lapsiryhmän toiminnan sekä varhaiskasvattajien välisen yhteistyön sujuvuuden kannalta olisi, jos jokainen lapsiryhmän varhaiskasvattajista omaisi saman koulutuksen tai samaa tietämystä aiheesta. Yhteinen ja jaettu tieto voi myös vahvistaa kasvattajien yhdenmukaisuutta ja selkeyttää yhteisen päämäärän tai tavoitteen saavuttamista. Huttusen ja Mannisen (2020) tutkimuksessa selvisi omaan tutkimukseen liittyvää tietoa siitä, miten koulutusta eri tunnekasvatusmenetelmiin pidettiin tärkeänä ja varhaiskasvattajien koulutusta tunnekasvatuksesta tulisi kehittää jatkuvasti.

7 POHDINTA

Tutkimuksen tuloksista ilmeni tunnekasvatuksen merkityksellisyys lapsen kasvulle, kehitykselle ja tulevaisuudelle. Haastateltavat pitivät tunnekasvatuksen toteuttamisen ja siihen liittyvien materiaalien ohella tärkeänä aikuisen mallia sekä varhaiskasvattajien sensitiivistä työskentelyotetta. Tutkimuksemme lisää tietoutta tunnetaidoista ja tunnekasvatuksesta sekä sen toteuttamiseen liittyvistä menetelmistä ja materiaaleista. Tutkimuksesta ilmenee ajatus kokopäiväpedagogisesta toimintamallista tunnekasvatukseen liittyen. Eli vaikka tunnekasvatusta voidaan toteuttaa ennalta suunnitelluilla tuokioilla eri materiaaleja hyödyntäen, on tärkeää kuitenkin lisäksi toteuttaa sitä kaikissa varhaiskasvatusarjen tilanteissa, kuten esimerkiksi leikki- ja siirtymätilanteissa. Tutkimuksessa ilmeni haastateltavien toive varhaiskasvattajien tietoisuuden lisäämisestä tunnekasvatuksen toteuttamiseen liittyen.

Tutkimuksemme toteuttamiseen ja aineiston analysointiin liittyi myös muutamia eettisiä kysymyksiä ja tutkimuksen luotettavuuteen liittyviä seikkoja. Tutkimuksemme on toteutettu yhteistyössä yhden päiväkodin kanssa, ja sen myötä haastateltavia oli myös vain yhdestä päiväkodista. Haastateltavat kertoivat oman kokemuksensa perusteella tunnekasvatuksen toteutumisesta kyseisessä päiväkodissa. Tutkimus on luotettavaa haastatelluille, koska kyseessä on heidän omat kokemuksensa, kuitenkin eri varhaiskasvatusyksiköissä ja -ryhmissä tunnekasvatus toteutuu eri tavoin, jolloin tutkimus ei välttämättä ole täysin luotettavaa kaikille varhaiskasvattajille. Haastattelujen tekeminen yhdessä päiväkodissa ja vain muutaman ryhmän varhaiskasvattajille, tuo esiin kysymyksen siitä, että miten muissa päiväkodeissa tai edes saman päiväkodin muissa ryhmissä tunnekasvatus toteutuu. Jokaisessa varhaiskasvatusryhmässä on erilaiset tavat, ja kuten haastatteluistakin tuli esille, jokainen varhaiskasvatusryhmä on myös erilainen ja tunnekasvatus sekä siihen liittyvät kokemukset voivat muuttua jatkuvasti.

Haastateltavat puhuivat aiheesta kuitenkin myös yleisellä tasolla, jolloin heidän kertomansa ei ollut täysin sidottu kyseiseen päiväkotiin, vaan käsittelivät tunnekasvatuksen toteutumista laajemmin. Pohdimme, että uskalsivatko kaikki haastateltavamme kertoa tarpeeksi tunnekasvatuksesta heidän omiin kokemuksiinsa pohjautuen, vai perustuiko heidän vastauksensa enemmän teoreettiseen tietoon, jota heillä selkeästi oli todella kattavasti. Kaikkien haastateltavien kanssa toimiminen oli kuitenkin sujuvaa ja oli selvää, että haastateltavat olivat erittäin tietoisia tunnekasvatuksesta ja sen tärkeydestä.

Pohdimme myös sitä, miten kuitenkin vähän saimme oikeaa kokemusta toiminnasta, kun taas saimme paljon tietoa eri tavoista. Koska alun perin tutkimuksemme aihe liittyi enemmän varhaiskasvattajien kokemuksiin tunnekasvatuksesta, kuin siihen, kuinka monta erilaista tapaa sitä on toteuttaa, piti meidän eettisesti myös miettiä, että onko aineisto oikeasti kokemustietoa, vai vain tietoisuutta eri tavoista. Loppujen lopuksi kaikki tieto ja kokemus mitä saimme haastateltavilta, oli kuitenkin erittäin tärkeää oman oppimisemme kannalta.

7.1 Ammatillisen osaamisen kehitys

Opinnäytetyöprosessissamme kehitimme omaa ammatillista osaamistamme sosiaalialan kompetenssien kautta. Asiakastyön kompetenssin kautta opimme paljon lasten kanssa toimimisesta tunnekasvatuksen toteutumisessa. Opimme miten paljon aikuisen malli ja rooli vaikuttaa lapsen tunnetaitojen opettelussa. Oli hyvä kuulla siitä, miten paljon aikuinen voi tukea lasta tunteidensa läpikäymisessä, ja miten paljon myös aikuisen oma käytös voi vaikuttaa lapsen kanssa tehtävään tunnekasvatustoimintaan. Opinnäytetyömme edisti myös tietoisuuttamme erilaisista tunnekasvatuksen keinoista, joita lasten kanssa voidaan kokeilla. Tutkimus lisäsi ymmärrystämme erilaisista tunnekasvatuksen toteuttamiseen liittyvistä toimintatavoista, menetelmistä sekä materiaaleista. Ammatillista osaamistamme kehitti myös tietoisuus siitä, miten paljon lapsista pitää tietää ikätasoisesti hyvän tunnekasvatuksen toteutumisen kannalta sekä miten varhaiskasvattajana on tärkeää kouluttautua uusiin menetelmiin ja materiaaleihin.

Eettisen osaamisen kompetenssiin liittyen opinnäytetyömme tekeminen edisti ammatillista kasvuaamme erilaisilla tavoilla muokata tunnekasvatusta varhaiskasvatusryhmän mukaisesti. Opimme, miten tunnekasvatus on erilaista lapsen iän ja lapsiryhmän mukaan. Jokaisen eri lapsiryhmän kanssa tunnekasvatus on erilaista ja sitä tulee muokata sen mukaan mikä lapsiryhmälle on ajankohtaista, esimerkiksi mitä tunteita lapsiryhmässä käydään suuresti läpi. Tutkimustamme tehdesämme opimme paljon myös siitä, miten tunnekasvatuksen tulisi olla osa kokopäiväpedagogiikkaa ja että miten arkipäivän tilanteisiin voidaan upottaa tunnekasvatuksen ajatusmaailmaa. Opimme, miten lapsen kanssa tulee aikuisena osata hyväksyä lapsen tunteita ja niiden vaihtelua.

Opinnäytetyössämme opimme laadullisen tutkimuksen toteuttamiseen liittyviä asioita. Ammatillista osaamistamme edisti tutkimuksen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi. Tutkimuksen toteutuksessa opimme miten tehdä haastatteluja, ja miten tutkimukseen liittyviä lupa-asioita pitää hoitaa. Opimme myös miettimään miten tutkimuksesta voi nousta erilaisia kehitys- tai jatkotutkimusideoita.

Tutkimuksessamme nousi esille asioita, joista olisi mahdollista tehdä jatkotutkimusta. Tietenkin tunnekasvatuksen tasoa voidaan tutkia kaikkialla ja selvittää millaista se on jokaisessa päiväkodissa. Tutkimuksen perusteella nousi kuitenkin myös jatkotutkimusajatus siitä, kuinka paljon ja millaista koulutusta henkilöstöllä on tunnekasvatuksesta ja sen toteutumisesta. Aineistossa tuli esille, miten paljon tunnekasvatustyötä helpottaa se, että monet ryhmän aikuiset ovat käyneet samoja koulutuksia ja heillä olisi samanlaista tietoa, joka helpottaisi työn yhdessä tekemistä. Eli jatkotutkimuksella voisi selvittää tunnekoulutustason varhaiskasvattajien keskuudessa.

LÄHTEET

Arene 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Hakupäivä 11.5.2023. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTI-KORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>

Haapasalo Salla, Valtonen Marika, 2021. 3–5-vuotiaiden lasten tunnekasvatus Koivurinteen päiväkodissa. Centria ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö Hakupäivä. 15.5.2023. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/511131/Haapasalo%26Valtonen.pdf?sequence=2>

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja Kirjoita. Helsinki: Kustannusosa-
keyhtiö Tammi.

Huttunen, Janesa & Manninen, Noora 2020. Tunnetaitokasvatus varhaiskasvatuksen opettajien kuvaamana. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatustieteen kandidaatintutkielma. Hakupäivä 29.11.2023. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/71946/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202009306021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Jalovaara, Esko 2005. Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa. Pilot-kustannus.

Jääskinen, Anne-Mari 2017. Mitä sä rageet? Lapsen ja nuoren tunnetaitojen tukeminen. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy

Katajamäki, Fanni & Nieppola, Kaisa 2020. "Kaikkihan lähtee sen tunnekasvattajan omista tunnetaidoista." - Tunnekasvatuksen asiantuntijoiden käyttöteorioita. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Hakupäivä 29.11.2023. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/69336/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202006013593.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Koivunen, Pirjo-Leena & Lehtinen, Taisto 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Koivuniemi, Marika, Kinnunen, Susanna, Mänty, Kristiina, Järvenoja, Hanna & Näykki, Piia 2021. Varhaiskasvatushenkilöstön käsityksiä lasten tunteiden säätelytaitojen kehittymisestä – Käytännön integroitu koulutus ammatillisen kehittymisen tukena. Journal of Early Childhood Education Research. Hakupäivä 28.11.2023. <https://journal.fi/jecer/article/view/114166>

Lämsä, Tiina 2021. Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Kasvatus & aika 15 (2), 79. Hakupäivä 28.11.2023. <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/102527/64318>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023a. 2–3- vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Hakupäivä 10.5.2023. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023b. 3–4- vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Hakupäivä 10.5.2023. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Marjamäki, Elina, Kosonen, Susanna, Törrönen, Soile & Hannukkala Marjo 2016. Lapsen mieli. Mielenterveystaitoja varhaiskasvatukseen ja neuvolaan. Helsinki. Suomen Mielenterveysseura.

Martikainen, Suvi-Jonna & Oikarinen Tuija 2021. ”Lapsista näkee, että me tehdään tämä hyvin”: Sosioemotionaalisen hyvinvoinnin toimintakulttuuri päiväkodissa. Journal of Early Childhood Education Research. Hakupäivä 28.11.2023. <https://journal.fi/jecer/article/view/114174/67373?acceptCookies=1>

Mieli.fi. Tunteet suuntaavat ajatuksia ja toimintaa. 2021. Hakupäivä 1.5.2023. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/tunteet-ja-tunnetaidot/tunteet-suuntaavat-ajatuksia-ja-toimintaa/>

Määttä, Sami, Koivula, Merja, Huttunen, Kerttu, Paananen, Mika, Närhi, Vesa, Savolainen, Hannu & Laakso, Marja-Leena 2017. Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Opetushallitus ja Jyväskylän yliopisto. Taitto: Grano Oy.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lasten_sosioemotionaalisten_taitojen_tukeminen_varhaiskasvatuksessa.pdf

Nurmi, Jari-Erik, Ahonen, Timo, Lyytinen, Heikki, Lyytinen, Paula, Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: PS- kustannus.

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Hakupäivä 25.4.2023. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf

Opetushallitus 2023a. Tunteet - mitä ne ovat? Hakupäivä 30.4.2023. <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen-ohjaajan-opas/1-tunteet-mita-ne-ovat>

Opetushallitus 2023b. Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarina kuvin ja sanoin. Hakupäivä 10.5.2023 <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen-ohjaajan-opas/3-tunnetaitoja-oppii-harjoittelemalla>

Pihlaja, Päivi 2018. Sosiaalis- emotionaalinen kehitys ja sen vaikeudet. Teoksessa Varhais erityiskasvatus (Toim. Pihlaja, Päivi & Viitala, Riitta). Jyväskylä: PS- kustannus.

Sharma, Ajay, Cockerhill, Helen & Sanctuary, Lucy 2022. Mary Sheridan´s from birth to five years. Children´s developmental progress. India, Chennai: Deanta Global Publishing Services.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Hakupäivä 10.5.2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Uusihauta Julia, 2021. Tunnekasvatus varhaiskasvatuksessa. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 15.5.2023 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/508005/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6%20Tunnekasvatus%20varhaiskasvatuksessa%5eJ%20p%C3%A4iv%C3%A4koti%20Lepp%C3%A4kerttu.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Hakupäivä 25.4.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm45053757666592>

Väestöliitto 2023. Keho ja tunteet. Hakupäivä 2.5.2023. <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/>

Hei!

Olemme sosionomiopiskelijoita Oulun ammattikorkeakoulusta. Teemme tällä hetkellä opinnäytetyötämme *”Varhaiskasvattajien kokemuksia tunnekasvatuksen toteutumisesta 2–5-vuotiaille lapsille”*. Opinnäytetyömme toteutetaan laadullisena tutkimuksena, joten toteuttaisimme tutkimusosan haastatteluina päiväkodissanne.

Opinnäytetyömme tavoitteena on, selvittää millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen työntekijöillä on tunnekasvatuksen toteuttamisesta 2–5-vuotiaille lapsille. Eli haastateltavien tulisi kuitenkin olla henkilöitä, jotka työskentelevät tämän ikäisten lasten kanssa. Tavoitteenamme opinnäytetyössämme on selvittää tunnekasvatuksen tilannetta varhaiskasvattajien omien kokemusten perusteella, suurimmalta osalta oman oppimisemme lisäämiseksi aiheesta, mutta myös mahdollisesti päiväkodin kehitystyöhön.

Toivoisimme haastateltavaksi muutamia varhaiskasvattajia päiväkodistanne. Haastateltaviksi ovat tervetulleita varhaiskasvatuksen lastenhoitajat, sosionomit, sekä opettajat. Kaikki mahdolliset haastattelut ovat tärkeitä tutkimuksemme aineistonkeruuta varten. Tarvitsisimme 4–6 haastateltavaa. Kaikki ovat tervetulleita vastaamaan!

Toteutamme opinnäytetyömme aineistonkeruun yksilöteemahaastatteluna (eli olemme laatineet muutamia teemoja, joiden pohjalta johdamme haastattelutilannetta, mutta muuten haastateltavan sana on vapaa). Osallistuminen on vapaaehtoista. Lopullinen opinnäytetyö tulee olemaan täysin anonyymi eikä minkäänlaisia henkilötietoja tulla julkaisemaan, vain vastausten analysoitu muoto on mahdollista nähdä lopullisessa työssä. Tulemme nauhoittamaan haastattelut, vastausten myöhemmin ylös kirjauksen helpottamiseksi, mutta kaikki alkuperäiset nauhoitukset poistetaan heti vastauksien kirjaamisen jälkeen.

Haastattelut toteutetaan tämän syksyn aikana myöhemmin ilmoitettavana päivänä ja yksi haastattelutilanne kestää vähintään 15 minuuttia, mutta tietenkin saa mahdollisuuksien mukaisesti kestää pidempäänkin. Toivoisimme, että voisitte ilmoittaa päiväkodin johtajallenne mahdollisesta osallistumisesta, jotta voimme myös hänen kauttaan sopia parhaan mahdollisen päivän haastattelujen toteuttamiselle.

Kiitos yhteistyöstä!

Ystävällisin terveisin

Maria Harju, Jonna Kenttälä & Emma Liikanen

Oulun ammattikorkeakoulu

Teema 1. Tunnekasvatuksen toteuttaminen ja käytännöt

Miten tunnekasvatus toteutuu? Otetaanko se huomioon toiminnassa?

Mitä eri tapoja tunnekasvatuksen toteuttamiseen on? Miten ne toimivat lasten kanssa?

Miten tunnekasvatus toimii käytännössä esimerkiksi jokapäiväisessä toiminnassa? Miten se nousee esille?

Miten tärkeänä tunnekasvatus koetaan?

Teema 2. Aikuisen rooli tunnekasvattajana sekä tietämys aiheesta

Miten aikuisen oma toiminta vaikuttaa tunnekasvatukseen?

Miten aikuisen pitää käyttäytyä ja näyttää tunteitaan?

Millaista tietämystä aiheesta pitäisi olla?

Tietosuojainfo

25.09.2023

Kyselyn nimi	Tunnekasvatus varhaiskasvatuksessa 2-5- vuotiaille
Kyselyn voimassaoloaika	11.09.2023 - 30.11.2023
Rekisterinpitäjä	Oulun Ammattikorkeakoulu Oy Y-tunnus 2509747-8 PL 222, 90101 OULU http://www.oamk.fi
Kyselyn vastuhenkilöiden yhteystiedot	Maria Harju (c0hama02@students.oamk.fi) Jonna Kenttälä (o0kejo00@students.oamk.fi) Emma Liikanen (o0liem00@students.oamk.fi) Hannele Ollinen (hannele.ollinen@oamk.fi) Riikka Huttunen (riikka.huttunen@oamk.fi)
Oamkin tietosuojavastaava	Ulla Virranniemi , tietosuoja@oamk.fi
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus	Tutkimus/selvitys
Automaattinen päätöksenteko tai profilointi	Ei
Kyselyssä kerättävät henkilötiedot	Ääni
Tietolähteet	Haastateltavat.
Henkilötietojen käsittelijät ja tarkastelijat	Maria Harju (c0hama02@students.oamk.fi) Jonna Kenttälä (o0kejo00@students.oamk.fi) Emma Liikanen (o0liem00@students.oamk.fi)
Henkilötietojen siirrot muihin palveluihin	Ei
Tietojen säilytysaika	30.11.2023 saakka.
Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle	Rekisterinpitäjä ei luovuta tietoja EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Rekisteröidyn oikeudet <ul style="list-style-type: none"> • Oikeus saada pääsy henkilötietoihin • Oikeus tietojen oikaisemiseen • Oikeus tietojen poistamiseen • Oikeus käsittelyn rajoittamiseen • Vastustamisoikeus • Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
Tietojen käsittelyperuste	<ul style="list-style-type: none"> • Yleinen etu/julkisen vallan käyttö Viimeksi muokattu: 06.09.2023